

ὕγρων ἢ μελάνης, ὁ κάλαμος ἦτον ἐν χρῆσει, ὅστις εἶχε τὴν μίαν ἀκραν διηρημένην ὡς αἱ γραφίδες δι' ὧν γράφομεν. Αἱ ἐκ πτερῶν γραφίδες δὲν ἦσαν γινώσται πρὸ τῆς 4ης ἢ 6ης ἑκατονταετηρίδος. Τινὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν γράφουσιν ἐπι διὰ καλάμων ἀντιπετρογραφίδων. Οἱ Σῆται γράφουσι διὰ λεπτῶν χρωστήρων.

Μελίται. Ἡ μελάνη τῶν ἀρχαίων συνίστατο ἐξ ἀνθρακούχου οὐσίας οἶον αἰθάλης, ἢ τετριμμένου ἀνθρακος, ἐνουμένης πρὸς γλυκῶδεις οὐσίας. Ἐπί τινα χρόνον μετεχειρίζοντο τὸ μέλαν ὕγρον τῆς σηπίας. Κεχρωματισμένοι μελάναι ἦσαν ἐπίσης ἐν χρῆσει. Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ὑπέγραψον τὰ διατάγματα αὐτῶν δι' ἐρυθρᾶς μελάνης, ἢ χρῆσις τῆς ὁποίας ἀπηγορεύετο εἰς ἄλλους, ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΗΜΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΜΟΖΑΡΤΟΥ

ΜΟΖΑΡΤΗΣ (Ἰωάννης—Χρυσόστομος—Βολφάγγιος—Θεόφιλος), γεννηθεὶς ἐν Σαλτσβούργῳ τῇ 27 Ἰανουαρίου ἐν ἔτει 1756 ἐκ πατρὸς μουσικοῦ, καὶ ἀποβιώσας ἐν Βιέννῃ τῇ 5 Δεβρίου 1791.—Νήπιον εἰσέτι ὢν, ἐπειράτο νὰ παίξῃ ἤχους διηνεκεῖς ἐπὶ κυμβάλου. Τετραετῆς ἔπαιξε τεμάχια ἰδικά του, καὶ ἐξαστῆς ἐπὶ δημοσίων συμφωνιῶν.

Ἐλθὼν μετὰ τοῦ πατρὸς του Λεοπόλδου, γεννηθέντος ἐν Αὐσβούργῳ τῷ 1719 ἑπταετῆς σχεδὸν ἔπαιζεν ἐνώπιον τοῦ Φραγκίσκου Α'. Ἐκθαμβὸς ὁ αὐτοκράτωρ διὰ τὴν εὐχέρειαν αὐτοῦ, τῷ εἶπεν, ἵνα τὸν δοκιμάσῃ, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ παίξῃ τις ἐπὶ κυμβάλου ἀσκεποῦς, τοῦ ὁποίου τὰ πλήκτρα ἐφαίνοντο. Ἀλλ' ὁ παῖς Μοζάρτης, ἀνευ ἐλαχίστου δισταγμοῦ, ἐζήτησε νὰ καλύψῃσιν αὐτὰ διὰ τινος ὑφάσματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κρούων ἔπαιζεν ἐπίσης ταχέως καὶ εὐχερῶς, οἱ δὲ παρεστῶτες ἐξέστησαν πάντες. Ἐλθὼν εἰς Παρισίους μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς ἐναρέτου ἀδελφῆς του Μαριάννης, ἐδημοσίευσεν δύο συγγραμμάτια, μὴ ὢν ἐτι ὀκταετῆς! Ἀφοῦ περιηγήθη τὴν Ἀγγλίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Βέλγιον, ἐπέστρεψεν εἰς Βιέννην πάλιν καὶ ἐκυμβάλισεν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωσήφ Β'. ὅστις τὸν ὑπερηγάπησεν. Ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἰταλίαν, κατέπληξε τοὺς περιφημοτέρους διδασκάλους διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς αὐτοῦ ἐπιτηδειότητος εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐν Νεαπόλει, ἐπίστευον οἱ φιλαπόλλωνες, ὅτι τὸ πρότερόν του προήρχετο ἐκ τινος δακτυλιδίου μεμαγευμένου, ὅπερ ἔφερον ἢ εὐβουλία ὅμως αὐτῶν ἔπαυσεν ἅμα ἰδόντες αὐτὸν, ἀποβάλλοντα τὸ δακτυλίδιον καὶ ἐξακολουθοῦντα νὰ τοὺς καταθέλλῃ. Τὸ 1777 ἐπιστρέψας διὰ Παρισίων εἰς Βιέννην, διωρίσθη ἀρχιμουσικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παρεκκλησίου. Αὐτοῦ συνέθετε τὰ μελοδράματα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν περιφημότερα εἰσὶν: ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Σερατοῦ ὁ Ἰάμος τοῦ Φιγάρου, ὁ Δὸν—Ζουὰρ (Cosi far tutto), ὁ Μι-

γικὸς Αὐλὸς, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Θεάτρου, ἡ ἐπιείκεια Τίτου, καὶ τὸ τελευταῖον, ὁ Ἰδομενεὺς. Ὁ Μοζάρτης ἐτόνισεν ὡπύτως κρούσματα (sonates), συμφωνίας καὶ ἕτερα τεμάχια μουσικῆς, γενικῶς θαυμαζόμενα· ἀλλ' ὁ ὑπὲρ κεκοιμημένον ψαλμὸς του (requiem) δοξάζεται δικαίως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὡς τὸ ἀριστούργημά του. Ἡμέραν τινα ὁ Μοζάρτης, εἰς σκέψεις μελαγχόλους ὑπάρχων, ἤκουσε ροῖζον ἀμάξης πρὸ τῆς πύλης αὐτοῦ σταματησάσης, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδεν ἄνδρα τινα, θέλοντά νὰ λαλήσῃ πρὸς αὐτόν. «—Διάσημός τις φίλος μου, εἶπεν ὁ εὐσχημὸς νέηλος, μ' ἐπεφόρτισε νὰ σ' εὔρω.—Καὶ ὁ φίλος αὐτὸς ποῖος; διέκοψεν εἰπὼν ὁ Μοζάρτης.—Ἄγνωστος θέλει νὰ μείνῃ! —Ἔστω, καὶ τί ἐπιθυμεῖ;—Ἀπώλεσεν ἑταῖρον πεφιλημένον, ὄνπερ αἰωνίως θέλει ἐνθυμῆσθαι· θέλων δὲ νὰ ἐορτάζῃ τὸν θάνατόν του ἐνιαυσίως διὰ πανδήμου μνημοσύνου, σὲ παρακαλεῖ ὅπως συνθέσῃ ψαλμὸν τινα ὑπὲρ κεκοιμημένου. Ὁ τόνος μετ' οὗ προουφέρθησαν ταῦτα, καὶ ἐξαιρέτως τὸ μυστηριῶδες ὕφος τὸ ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐφαπλούμενον, ζωηρῶς ἐπληξάν τὸν Μοζάρτην, οὐτινος ἡ ψυχὴ ἦν πλήρης εἰσέτι τοιοῦτων ἐντυπώσεων καὶ ὑπεσχέθη νὰ συνθέσῃ τὸν ἐπικήδειον ψαλμὸν· ὁ ἄγνωστος τότε εἶπεν—«Νὰ σὲ ἴδω! Ὅλην σου τὴν μεγαλοφυίαν νὰ δείξῃς εἰς τὸ ἔργον σου, διότι ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ μουσικογνώστην βαθύν.—Τόσῳ κάλλιον.—Πόσου χρόνου δεῖσαι;—Τεσσαρῶν ἐβδομαδάων.—Ἔστω! Ἐὰ ἐπιστρέψω μετὰ τεσσαρῶν ἐβδομαδάων. Ποίαν τιμὴν ζητεῖς, διὰ τὸν κόπον σου;—Ἐκατὸν δοκάτα.—Τότε ὁ ἄγνωστος ἐμέτρησε τὰ ἑκατὸν δοκάτα ἐπὶ τραπέζης καὶ ἔγεινε ἀφαντος. Ὁ δὲ Μοζάρτης μετὰ βαθείας σκέψεις, ἀνίσταται αἰφνης, ζητεῖ κάλαμον, μελάνην καὶ χάρτην καὶ ἐναντίον τῶν ἐνοστάσεων τῆς γυναίκος του, ἤρξατο γράφειν. Ὁ οἶστρος οὗτος πολλὰς διήρκεσεν ἡμέρας ἀναλλοίωτος· ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἐξησθένησεν ἐκ τῆς καματηρᾶς ἐργασίας, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἀναίσθητος κατέπεσε. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, καθ' ὃν ὁ Μοζάρτης ἀνέβαλλε τὴν σύνθεσιν ὡς ἐκ τῆς ἀδυναμίας, ἡ γυνὴ του, πλησίον καθημένη, ἐπροσπάθει νὰ τὸν ἐξώσῃ τῶν σκοτεινῶν στοχασμῶν του.—Ναί, εἶπεν ὁ ἐνδοξὸς τεχνίτης, δι' ἑμαυτὸν τὸν ἐπικήδειον τοῦτον ψαλμὸν ποιῶ! Ἐὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ νεκρώσιμον μνημόσυμόν μου.—Μὲ τὸν σταθερὸν τοῦτον λογισμόν ἤρχισε πάλιν τὸ ἔργον, καθὼς καὶ ὁ Ἐραφὴλ ὅταν ἐζωγράφιζε τὴν περίφημον Μεταμόρφωσιν, προσβεβλημένος ἐπίσης ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ θανάτου του.—Τὸ ἔργον ἐπροχώσει βραδέως ἢ ὑγεία εἰς τὸν Μοζάρτην ἦν μακρὰν. Ἐν τούτοις δὲ, παρελθουσῶν τῶν τεσσαρῶν ἐβδομαδάων, ἰδοὺ ἐφάνη ὁ σκαιὸς ἄγνωστος. Ἀδύνατόν μοι ἦτο νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, εἶπεν ὁ Μοζάρτης.—Μὴ παλαιπωρῆσαι· χρειάζεσαι πολὺν καιρὸν ἀκόμη;—Ἄλλας τεσσαρῶν ἐβδομαδάων· ἐπειδὴ τὸ ἔργον πλειότερον παρ' ὅσον ἐνόμιζον ἐνδιαφέρον ἐνέπνευσέ μοι, ἐπεξέτεινα αὐτὰ ἐπὶ πλείον.—Τότε λοιπὸν εἶναι δίκαιον νὰ αὐξηθῇ τὸ τίμημα· ἰδοὺ πενήτηκοντα δοκάτα περισσότερον.—Ἀλλὰ, Κύριε, λέγει

ὁ Μοζάρτης ἐπὶ μᾶλλον ἐκπληττόμενος....—'Αδιάφορον σοὶ εἶναι· θὰ ἐπιστρέψω μετὰ τέσσαρας ἐβδομάδας. Ὁ Μοζάρτης ἐστείλεν ἀμέσως ὑπηρετὴν αὐτοῦ ἵνα τὸν ὑποχθόνιον τοῦτον ἄνθρωπον συνακολουθήσῃ καὶ μάθῃ ποῦ θὰ σταθῇ· ἀλλ' ὁ ὑπηρετὴς ὑπέστρεψεν εἰπὼν ὅτι ἔχασε τὰ ἴχνη του. Ὁ δυστυχὴς Μοζάρτης ἐβεβαίωθη τότε, ἔτι μᾶλλον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὄν, σταλὲν ἐκ τοῦ ἄνω κόσμου ἵνα τὸ πλησιάζον αὐτοῦ τέλος ἀναγγείλῃ. Εἰργάσθη λοιπὸν μετὰ σφοδρότερης ζήσεως ἐπὶ τοῦ ἐπικηδείου ψαλμοῦ, ὄνπερ ἐθεώρει ὡς τὸ μνημεῖον τὸ διαρκέστερον τῆς εὐφύιας του. Φεῦ! Πολλάκις ἐργαζόμενος ἐλειποθύμησεν ὀδυνηρῶς τελευταῖον ἀποπεράτωσεν τὸ πόνημά του εἰς τὰς τέσσαρας ἐβδομάδας. Ὁ ἄγνωστος ἦλθε τότε, ἀλλ' ὁ

ν' αὐξήσῃ τὰ προσκόμματα, ἅτινα ἐτέρπετο ὑπερηδῶν. Τὸν θράμβον οφείλει εἰς τὴν εὐφύιαν του, τὸ θάρρος, τὴν ἐπιμονὴν καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀκατάβλητον βούλησιν. Ἐγένετο ῥήτωρ, πρωθυπουργὸς καὶ κόμης ΒΗΚΟΝΣΦΗΛΑ, διότι ἠγείρετο πᾶσαν πρωίαν τοῦτο θέλων. Τεκμήρια τῆς τοιαύτης θελήσεως καὶ πρόρρησιν οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀπιστεύτου τύχης του εὐρίσκομεν πολλαχοῦ τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ.

ΗΡΩΙΣΜΟΣ ΠΑΙΔΟΣ

ΜΕΤΑΞΥ Ἀγγλίας καὶ Ἰσπανίας ποτὲ ναυμαχίαι συχναὶ ἐγίνοντο καθ' ἃς οἱ Ἀγγλοὶ ἐξησκούντο εἰς τὴν θάλασσαν, μεγάλη δὲ ἐτρηεῖτο μεταξύ τῶν δύο

Ὁ Κόμης ΒΗΚΟΝΣΦΗΛΑ, ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῶ ἐν Βερολίῳ Συνεδρίῳ.

Μοζάρτης δὲν ἔζη πλέον! Ἀπέθανεν ὁ μέγιστος μουσικὸς κατὰ τὸ τριακοστὸν ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ε. Α. Ρ.

ΒΗΚΟΝΣΦΗΛΑ

ΟΥΔΕΙΣ τῶν συγχρόνων ἀνῆλθεν ἐκ κατωτάτης εἰς περιωπὴν ὑψηλοτέραν τῆς τοῦ Βενιαμὶν δ' Ἰσραὴλ, ὑπερβάς τοσαύτας δυσχερείας καὶ περιπετείας σχεδὸν ἀπιστεύτους. Γεννηθεὶς ἐξ ἀσήμου γραφέως, Ἑβραίου τὴν καταγωγὴν, καὶ ὁ ἴδιος γενόμενος μυθογράφος καὶ ἐπίοτε ποιητὴς, διετήρησεν ἀταρξέως ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, τῇ φυσιογνωμίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ ὀπωσοῦν ἰδιοτρόπῳ ἐνδυμασίᾳ τὰ ἴχνη τῆς ἐθνικότητος καὶ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, ὡσεὶ θέλων διὰ τούτων

ἔθνων ἀντιζηλία. Ὁ παῖς Παῦλος Μαρτίνος, υἱὸς καὶ τοῦ φονευθέντος ἐν μιᾷ τῶν τοιούτων συγκρούσεων, ἔζη ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ τῆς γηραιᾶς μητρὸς αὐτοῦ, παῖς δὲ ὢν πολλὴν περὶ τὰ ναυτικὰ κλίσειν ἐδείκνυε. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἡ ἡδὴ ἀπολέσασα τὸν πατέρα, δὲν ἐπεθύμει ἵνα ἀπολέσῃ καὶ τὸν υἱὸν, καὶ παντὶ σθένει προσεπάθει νὰ ἀποτρέπῃ αὐτὸν ἀπὸ τοιούτων διαθέσεων. Βλέπουσα αὐτὸν ἐπιδιδόμενον πολὺ εἰς λέμβους καὶ κωπηλασίας ἀπεφάσισε ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς παραλίας εἰς μεσογειότερον μέρος τῆς χώρας· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἐντὸς τῶν κάδων ἐν οἷς ἡ μήτηρ του ἐπλυνε τὰ χόρτα ἅτινα ἀπετέλουν τὸ γεῦμα των, κατεσκευάζε μικρὰ πλοῖα, μεθ' ὧν τῆς ἐξαρτήσεως αὐτῶν καὶ ἐτίθη ταῦτα ἐν αὐτοῖς, φυσῶν ζωηρῶς ὅπως κινῆ καὶ παράγῃ σάλον ἐν τῷ ὕδατι.